

- розробляти сценарії різних форм позакласної роботи з біології;
- бути готовим до запровадження інновацій;
- визначати ефективні стратегії організації позакласної діяльності відповідно до умов навчання, індивідуальних особливостей, мотивів та інтересів учнів;
- формувати зміст позашкільної роботи еколого-натуралістичного спрямування на основі системи сучасних дидактичних вимог.

5. Структура дисципліни

Денна форма

Змістовий модуль I. Позакласна робота з біології в закладі загальної середньої освіти

Перелік питань/ завдань, що виносяться на обговорення/опрацювання	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
<p><i>Лекція (2 год.)</i></p> <p>Тема 1. Форми і види позакласної роботи з біології.</p> <p>Розмежування понять «позакласна», «позаурочна» та «позашкільна» робота. Позакласна освітня діяльність в умовах розвитку стратегії виховання України.</p> <p>Загальнодидактичні принципи організації позакласної роботи: науковості, зв'язку теорії з практикою, систематичності і послідовності, наочності, свідомості і активності учнів, виховного характеру навчання, доступності і посиленості праці для учнів, урахування вікових та індивідуальних особливостей.</p> <p>Специфічні принципи організації позакласної роботи: природовідповідності, культуровідповідності, творчості, зв'язку з життям, колективізму, добровільності, самодіяльності, інтересу.</p> <p>Завдання, основна мета організації позакласної роботи з біології в закладі загальної середньої освіти, її місце та значення в освітньому процесі. Зміст і організація позакласної роботи з біології. Класифікація форм позакласної роботи.</p> <p>Індивідуальна форма: написання рефератів, науково-дослідних робіт в освітній системі «Мала академія наук України», колекціонування, біологічна преса (стінгазети, газети, фотогазети, радіогазети, журнали, бюлетені, стенди, біологічні календарі). Методика їх підготовки та випуску. Виготовлення наочних посібників. Створення шкільного еколого-натуралістичного музею.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Грицай Н. Б. Методика навчання біології : навчальний посібник. Львів : Видавництво «Новий світ – 2000», 2019. 312 с. 2. Грицай Н.Б. Методика позакласної роботи з біології. Дистанційний курс : навч. посіб. Рівне : МЕНУ імені академіка Степана Дем'янчука, 2010. 164 с. 3. Мороз І.В., Грицай Н.Б. Позакласна робота з біології : навчальний посібник. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2008. 272 с. 4. Шульдик В.І. Методика організації натуралістичної роботи школярів / В. І. Шульдик. – Умань : ПП Жовтий, 2011 236 с. 5. Макарович Н.М. Розвиток особистості учнів та формування інтересу до біології у позакласній роботі : навчальний посібник. Біла Церква : КОІПОПК, 2004. 46 с.
<p><i>Практичне заняття (2 год.)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Класифікація форм позакласної роботи. - Індивідуальна форма: спостереження та самоспостереження, досліди, догляд за рослинами і тваринами, читання наукової та науково-популярної літератури, підготовка доповідей, рефератів, складання колекцій. - Групова форма: діяльність гуртків, товариств, 	

<p>клубів. Колективна (масова) форма: біологічні кампанії, вечори та свята, дні і тижні біології, інтелектуальні ігри, читацькі та науково-практичні конференції, години цікавої біології, рольові ігри, біологічні олімпіади, екскурсії і походи в природу.</p> <p>- Форми організації гурткової роботи з біології в закладі загальної середньої освіти.</p>	
<p>Завдання для самостійної роботи: Підготуйте відповіді на запитання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Як можна використовувати захоплення учнів у позакласній роботі з біології? 2. Чому індивідуальна форма позакласної роботи є найефективнішою? 3. Обґрунтуйте взаємозв'язок позакласної роботи з уроками біології. 	

<p align="center">Перелік питань/ завдань, що виносяться на обговорення/опрацювання</p>	<p align="center">Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси</p>
<p><i>Лекція (2 год.)</i> Тема 2. Гурткова робота учнів. Мета роботи природничого гуртка. Набір учнів у гурток. Структура гуртків. Обов'язки членів гуртка. Актив гуртка. Спрямованість роботи гуртків. Вибір профілю гуртка. Різноманітність гуртків. Форми організації гурткової роботи. Планування та облік роботи. Учнівські біологічні об'єднання. Творчі об'єднання обдарованих учнів (очно-заочні біологічні школи, наукові товариства, школи фітодизайну, біоетики, лісівника тощо).</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Грицай Н. Б. Методика навчання біології : навчальний посібник. Львів : Видавництво «Новий світ – 2000», 2019. 312 с. 2. Грицай Н.Б. Методика позакласної роботи з біології. Дистанційний курс : навч. посіб. Рівне : МЕНУ імені академіка Степана Дем'янчука, 2010. 164 с. 3. Мороз І.В., Грицай Н.Б. Позакласна робота з біології : навчальний посібник. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2008. 272 с. 4. Шулдик В.І. Методика організації натуралістичної роботи школярів / В. І. Шулдик. – Умань : ПП Жовтий, 2011 236 с. 5. Макарович Н.М. Розвиток особистості учнів та формування інтересу до біології у позакласній роботі : навчальний посібник. Біла Церква : КОІПОПК, 2004. 46 с. 6. Скиба Ю.А. Науково-дослідна робота з біології та екології у загальноосвітній школі : навч. посіб. / Ю.А. Скиба, М.М. Скиба. – К. : НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2055. 87 с.
<p>Завдання для самостійної роботи:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Охарактеризуйте типи об'єднань учнів у позакласній роботі з біології. 2. Як організувати в школі гурткові заняття? 	

Перелік питань/ завдань, що виносяться на обговорення/опрацювання	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
<p><i>Лекція (2 год.)</i> Тема 3. Види масової позакласної роботи з біології, особливості її проведення. Планування та проведення масових форм позакласної роботи з біології. Підготовка до масових заходів та їх організація. Біологічні олімпіади. Години цікавої біології. Біологічні вечори і свята. Біологічні кампанії. Дні і тижні біології. Читацькі та науково-практичні конференції. Біологічні ігри: рольові, ситуаційно-рольові, комбінаторні. Методика проведення окремих масових позакласних заходів (тематичні свята, екологічні заходи, тематичні тижні, шкільна олімпіада). Методика організації куточка живої природи та індивідуальної роботи в ньому гуртківців. Список об'єктів куточка живої природи. Науково-дослідна робота на пришкільній навчально-дослідній земельній ділянці. Зміст і планування роботи. Внутрішнє і зовнішнє озеленення школи. Організація і методика фенологічних спостережень у позакласній роботі з біології. Фіксування фаз розвитку живих об'єктів у природі. Ведення щоденника спостережень.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Грицай Н. Б. Методика навчання біології : навчальний посібник. Львів : Видавництво «Новий світ – 2000», 2019. 312 с. 2. Мороз І.В., Грицай Н.Б. Позакласна робота з біології : навчальний посібник. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2008. 272 с. 3. Шулдик В.І. Методика організації натуралістичної роботи школярів / В. І. Шулдик. – Умань : ПП Жовтий, 2011 236 с. 4. Макарович Н.М. Розвиток особистості учнів та формування інтересу до біології у позакласній роботі : навчальний посібник. Біла Церква : КОІПОПК, 2004. 46 с. 5. Пустовіт Г.П. Соціалізація підлітків у процесі гурткової роботи у позашкільному навчальному закладі // Соціальна педагогіка: теорія і практика. – 2005. – №3. – С. 36–44. 6. Руснак Т.М. Форми і методи екологічного виховання в школі. // Хімія. Біологія. – 2003. - № 28. – С. 1-25. 7. Шамрай С.М., Задорожний К.М. Біологічні експерименти в школі. Харків : Основа, 2003. 96 с. (Серія «Бібліотека журналу «Біологія»; Вип. 12). 8. Тагліна Ю.С. Предметний тиждень біології в школі / Ю.С. Тагліна. - Х.: Видавнича група «Основа», 2004. 96 с.
<p><i>Практичне заняття (2 год.)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Планування та проведення масових форм позакласної роботи з біології. - Методика організації та проведення масових заходів та їх організація. - Біологічні олімпіади. Години цікавої біології. Біологічні вечори і свята, тижні біології, науково-практичні конференції. - Біологічні ігри: рольові, ситуаційно-рольові, комбінаторні. 	
<p><i>Лабораторне заняття (2 год.)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Розробити план тижня біології (план та заходи на кожен день тижня біології з презентаціями) - Розробити сценарій позакласного заходу . - Підготувати завдання для шкільної біологічної олімпіади. 	
<p>Завдання для самостійної роботи: Розробити план роботи гуртка (розробити план роботи гуртка на кожне заняття з додатками презентацій) Тематичні заняття гуртків, пов'язані з дослідженнями . «Юні квітникарі»; «Юних акваріумістів»; «Юних зоологів»; Запропонувати власну назву гуртка.</p>	

Перелік питань/ завдань, що виносяться на обговорення/опрацювання	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
<p><i>Лекція (2 год.)</i> Тема 4. Експедиції і походи в природу. Особливості експедицій в позакласній роботі порівняно з навчальними експедиціями, які проводяться згідно з шкільною програмою. Одноденні тематичні та комплексні експедиції. Вибір маршруту експедиції. Підготовка вчителя та учнів до експедиції. Структура експедиції. Методика проведення спостережень в природі. Дидактичні ігри на експедиціях. Правила поведінки під час експедицій. Організація праці, відпочинку. Тривалі краєзнавчі експедиції і походи. Багатоденні тематичні та комплексні експедиції. Методика збору природного матеріалу і його оформлення. Використання матеріалів експедицій та походів на уроках біології та в позакласній роботі.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Грицай Н. Б. Методика навчання біології : навчальний посібник. Львів : Видавництво «Новий світ – 2000», 2019. 312 с. 2. Мороз І.В., Грицай Н.Б. Позакласна робота з біології : навчальний посібник. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2008. 272 с. 3. Шулдик В.І. Методика організації натуралістичної роботи школярів / В. І. Шулдик. – Умань : ПП Жовтий, 2011 236 с. 4. Макарович Н.М. Розвиток особистості учнів та формування інтересу до біології у позакласній роботі : навчальний посібник. Біла Церква : КОІПОПК, 2004. 46 с. 5. Олійник В. М. Новітні технології в організації навчальної практики та експедицій з біології. Харків: Основа, 2004. 144 с. 6. Росстальна С. Структура і методика ботанічної експедиції. Біологія і хімія в школі. 2000. № 3. С. 15-18.
<p><i>Практичне заняття (2 год.)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Основні ознаки експедицій різних типів. - Підготовча робота до експедиції вчителя та учнів. - Методика проведення сезонних експедицій. - Методика проведення експедицій у різні біогеоценози. - Новітні підходи до проведення біологічних експедицій. - Фенологічні спостереження під час експедицій у природу. - Новітні тенденції в методиці проведення експедицій. Комплексні зоологічні експедиції 	
<p>Завдання для самостійної роботи: Класифікація біологічних експедицій. Значення експедицій в освітньому процесі. Розробити власну типологію експедицій з біології.</p>	

Перелік питань/ завдань, що виносяться на обговорення/опрацювання	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
<p><i>Лекція (2 год.)</i> Тема 5. Організація еколого-педагогічної діяльності у процесі позакласної роботи з біології Принципи організації еколого-педагогічної діяльності. Види і форми еколого-педагогічної діяльності. Формування екологічної компетентності здобувачів освіти. Значення позакласної роботи з біології для організації екологічної діяльності. Екологічна діяльність під час індивідуальної та групової позакласної роботи, її форми та методика організації. Форми екологічної діяльності у процесі масової позакласної роботи з біології.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Альба Г.В. Еколого-натуралістичні ігри / Г.В. Альба. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2005. 48 с. 2. Білянська М.М. Організація еколого-педагогічної діяльності : навч. посіб. – К. : Вид-во Ліра-К, 2017. 184 с. 3. Грицай Н. Б. Методика навчання біології : навчальний посібник. Львів : Видавництво «Новий світ – 2000», 2019. 312 с. 4. Мороз І.В., Грицай Н.Б. Позакласна робота з біології : навчальний посібник. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2008. 272 с. 5. Шулдик В.І. Методика організації натуралістичної роботи школярів / В. І. Шулдик. – Умань : ПП Жовтий, 2011 236 с. 6. Макарович Н.М. Розвиток особистості
<p><i>Практичне заняття (2 год.)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Форми, методи і засоби екологічної діяльності в позакласній роботі з біології. 	

<ul style="list-style-type: none"> - Екологічна діяльність під час індивідуальної та групової позакласної роботи, її форми та методика організації. - Форми екологічної діяльності у процесі масової позакласної роботи з біології. - Дослідницька екологічна діяльність як форма творчої діяльності. - Методика організації проєктної екологічної діяльності. 	<p>учнів та формування інтересу до біології у позакласній роботі : навчальний посібник. Біла Церква : КОІПОПК, 2004. 46 с.</p>
<p>Завдання для самостійної роботи: Які форми і методи екологічного виховання Ви знаєте? Як організувати екологічну стежку? Охарактеризуйте екологічні акції та операції, які проводяться в Україні.</p>	

Змістовий модуль II. Позашкільна освіта – невід’ємна ланка єдиної освітньої траєкторії

Перелік питань/ завдань, що виносяться на обговорення/опрацювання	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
<p><i>Лекція (2 год.)</i> Тема 6. Структура позашкільної освіти. Позашкільна освіта – невід’ємний складник системи загальної середньої освіти. Багатофункціональність позашкільної освіти. Сучасна структура позашкільної. Напрями позашкільної освіти. Мета навчання та виховання учнів у позашкільних закладах освіти еколого-натуралістичного спрямування. Еколого-натуралістичні центри та юннатівський рух в Україні. Мала академія наук України в системі позашкільної освіти.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Міленін В.М. Інноваційна модель виховного простору сучасного позашкільного навчального закладу : Посібник. – К., 2013. 160 с. 2. Мелентьев О.Б. Теорія і методика позашкільної освіти / Умань : «АЛМІ», 2013. 182 с. 3. Шулдик В.І. Методика організації натуралістичної роботи школярів / В. І. Шулдик. – Умань : ПП Жовтий, 2011 236 с. 4. Биковська О.В. Теоретико-методичні основи позашкільної освіти в Україні : Монографія. – К. : ІВЦ АЛКОН, 2006. 356 с. 5. Позашкільна освіта в Україні: Нормативно – правові акти / Міністерство освіти і науки України. Нац. Еколого-натураліст. центр учнів. молоді. – К. : НЕНЦ, 2002. 304 с.
<p><i>Практичне заняття (2 год.)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Багатофункціональність позашкільної освіти. Сучасна структура позашкільної. - Напрями позашкільної освіти. - Мета навчання та виховання учнів у позашкільних закладах освіти еколого-натуралістичного спрямування. - Еколого-натуралістичні центри та юннатівський рух в Україні. 	
<p>Завдання для самостійної роботи: Визначте загальнотеоретичні аспекти організації позашкільної діяльності еколого-натуралістичного спрямування вашого міста, району.</p>	

Перелік питань/ завдань, що виносяться на обговорення/опрацювання	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
<p><i>Лекція (2 год.)</i> Тема 7. Форми організації позашкільної роботи з еколого-натуралістичного спрямування. Форми організації позашкільної роботи учнями. Вікова та творча градація гуртків. Роз'яснення до наповнюваності гуртків. Структура навчального року. Загальнопедагогічні масові форми організації позашкільної діяльності учнів: екскурсії, гуртки, конференції, виставки, зльоти. Особливості організації специфічних форм та загальна методика їх підготовки й проведення.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Міленін В.М. Інноваційна модель виховного простору сучасного позашкільного навчального закладу : Посібник. – К., 2013. 160 с. 2. Мелентьев О.Б. Теорія і методика позашкільної освіти / Умань : «АЛМІ», 2013. 182 с. 3. Шулдик В.І. Методика організації натуралістичної роботи школярів / В. І. Шулдик. – Умань : ПП Жовтий, 2011 236 с. 4. Биковська О.В. Теоретико-методичні основи позашкільної освіти в Україні : Монографія. – К. : ІВЦ АЛКОН, 2006. 356 с. 5. Позашкільна освіта в Україні: Нормативно – правові акти / Міністерство освіти і науки України. Нац. Еколого-натураліст. центр учнів. молоді. – К. : НЕНЦ, 2002. 304 с.
<p><i>Практичне заняття (2 год.)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Форми організації позашкільної роботи учнями. Вікова та творча градація природничих гуртків. - Структура навчального року в системі позашкільної освіти. - Загальнопедагогічні масові форми організації позашкільної діяльності учнів: екскурсії, гуртки, конференції, виставки, зльоти. - Особливості організації специфічних форм природничої позашкільної освіти та загальна методика їх підготовки й проведення. 	
<p><i>Лабораторне заняття (2 год.):</i> Розробити екологічну стежину своєї місцевості та підготувати й провести віртуальну екскурсію.</p>	
<p>Завдання для самостійної роботи: Зробити добірку рослин для дендрологічного відділку позашкільного закладу освіти.</p>	

Перелік питань/ завдань, що виносяться на обговорення/опрацювання	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
<p><i>Лекція (2 год.)</i> Тема 8. Зміст позашкільної роботи еколого-натуралістичного спрямування. Зміст позашкільної еколого-натуралістичної роботи. Організація і напрями роботи учнівських природничих гуртків. Дидактичні основи навчально-виховного процесу в гуртках. Типи занять у природничому гуртку. Структура занять у гуртку. Взаємозв'язок методів і прийомів на гурткових заняттях. Методи і засоби позашкільної роботи в умовах еколого-натуралістичного центру «Станція юних натуралістів». Особистісно орієнтовані технології організації позашкільної діяльності.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Міленін В.М. Інноваційна модель виховного простору сучасного позашкільного навчального закладу : Посібник. – К., 2013. 160 с. 2. Мелентьев О.Б. Теорія і методика позашкільної освіти / Умань : «АЛМІ», 2013. 182 с. 3. Шулдик В.І. Методика організації натуралістичної роботи школярів / В. І. Шулдик. – Умань : ПП Жовтий, 2011 236 с. 4. Биковська О.В. Теоретико-методичні основи позашкільної освіти в Україні : Монографія. – К. : ІВЦ АЛКОН, 2006. 356 с. 5. Позашкільна освіта в Україні: Нормативно – правові акти / Міністерство освіти і науки України. Нац. Еколого-натураліст. центр учнів. молоді. – К. : НЕНЦ, 2002. 304 с.
<p><i>Практичне заняття (2 год.)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Методи і засоби позашкільної роботи в умовах еколого-натуралістичного центру «Станція юних натуралістів». - Особистісно орієнтовані технології організації 	

позашкільної діяльності.	
Завдання для самостійної роботи: Презентувати план-конспект гурткового заняття в закладі позашкільної освіти.	

Заочна форма навчання

Змістовий модуль І. Позакласна робота з біології в закладі загальної середньої освіти

Перелік питань/ завдань, що виносяться на обговорення/опрацювання	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
<p><i>Лекція (2 год.)</i> Тема 1. Форми і види позакласної роботи з біології. Розмежування понять «позакласна», «позаурочна» та «позашкільна» робота. Позакласна освітня діяльність в умовах розвитку стратегії виховання України. Загальнодидактичні принципи організації позакласної роботи: науковості, зв'язку теорії з практикою, систематичності і послідовності, наочності, свідомості і активності учнів, виховного характеру навчання, доступності і посиленості праці для учнів, урахування вікових та індивідуальних особливостей. Специфічні принципи організації позакласної роботи: природовідповідності, культуровідповідності, творчості, зв'язку з життям, колективізму, добровільності, самодіяльності, інтересу. Завдання, основна мета організації позакласної роботи з біології в закладі загальної середньої освіти, її місце та значення в освітньому процесі. Зміст і організація позакласної роботи з біології. Класифікація форм позакласної роботи. Індивідуальна форма: написання рефератів, науково-дослідних робіт в освітній системі «Мала академія наук України», колекціонування, біологічна преса (стінгазети, газети, фотогазети, радіогазети, журнали, бюлетені, стенди, біологічні календарі). Методика їх підготовки та випуску. Виготовлення наочних посібників. Створення шкільного еколого-натуралістичного музею.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 6. Грицай Н. Б. Методика навчання біології : навчальний посібник. Львів : Видавництво «Новий світ – 2000», 2019. 312 с. 7. Грицай Н.Б. Методика позакласної роботи з біології. Дистанційний курс : навч. посіб. Рівне : МЕНУ імені академіка Степана Дем'янчука, 2010. 164 с. 8. Мороз І.В., Грицай Н.Б. Позакласна робота з біології : навчальний посібник. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2008. 272 с. 9. Шулдик В.І. Методика організації натуралістичної роботи школярів / В. І. Шулдик. – Умань : ПП Жовтий, 2011 236 с. 10. Макарович Н.М. Розвиток особистості учнів та формування інтересу до біології у позакласній роботі : навчальний посібник. Біла Церква : КОПОПК, 2004. 46 с.
<p><i>Практичне заняття (- год.)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Класифікація форм позакласної роботи. - Індивідуальна форма: спостереження та самоспостереження, досліди, догляд за рослинами і тваринами, читання наукової та науково-популярної літератури, підготовка доповідей, рефератів, складання колекцій. - Групова форма: діяльність гуртків, товариств, клубів. Колективна (масова) форма: біологічні кампанії, вечори та свята, дні і тижні біології, інтелектуальні ігри, читацькі та науково- 	

<p>практичні конференції, години цікавої біології, рольові ігри, біологічні олімпіади, екскурсії і походи в природу.</p> <p>- Форми організації гурткової роботи з біології в закладі загальної середньої освіти.</p>	
<p>Завдання для самостійної роботи: Підготуйте відповіді на запитання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Як можна використовувати захоплення учнів у позакласній роботі з біології? 2. Чому індивідуальна форма позакласної роботи є найефективнішою? 3. Обґрунтуйте взаємозв'язок позакласної роботи з уроками біології. 	

<p align="center">Перелік питань/ завдань, що виносяться на обговорення/опрацювання</p>	<p align="center">Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси</p>
<p><i>Лекція (- год.)</i> Тема 2. Гурткова робота учнів. Мета роботи природничого гуртка. Набір учнів у гурток. Структура гуртків. Обов'язки членів гуртка. Актив гуртка. Спрямованість роботи гуртків. Вибір профілю гуртка. Різноманітність гуртків. Форми організації гурткової роботи. Планування та облік роботи. Учнівські біологічні об'єднання. Творчі об'єднання обдарованих учнів (очно-заочні біологічні школи, наукові товариства, школи фітодизайну, біоетики, лісівника тощо).</p>	<ol style="list-style-type: none"> 7. Грицай Н. Б. Методика навчання біології : навчальний посібник. Львів : Видавництво «Новий світ – 2000», 2019. 312 с. 8. Грицай Н.Б. Методика позакласної роботи з біології. Дистанційний курс : навч. посіб. Рівне : МEGУ імені академіка Степана Дем'янчука, 2010. 164 с. 9. Мороз І.В., Грицай Н.Б. Позакласна робота з біології : навчальний посібник. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2008. 272 с. 10. Шулдик В.І. Методика організації натуралістичної роботи школярів / В. І. Шулдик. – Умань : ПП Жовтий, 2011 236 с. 11. Макарович Н.М. Розвиток особистості учнів та формування інтересу до біології у позакласній роботі : навчальний посібник. Біла Церква : КОІПОПК, 2004. 46 с. 12. Скиба Ю.А. Науково-дослідна робота з біології та екології у загальноосвітній школі : навч. посіб. / Ю.А. Скиба, М.М. Скиба. – К. : НПУ ім.. М.П. Драгоманова, 2055. 87 с.
<p>Завдання для самостійної роботи: 1. Охарактеризуйте типи об'єднань учнів у позакласній роботі з біології. 2. Як організувати в школі гурткові заняття?</p>	

Перелік питань/ завдань, що виносяться на обговорення/опрацювання	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
<p><i>Лекція (- год.)</i> Тема 3. Види масової позакласної роботи з біології, особливості її проведення. Планування та проведення масових форм позакласної роботи з біології. Підготовка до масових заходів та їх організація. Біологічні олімпіади. Години цікавої біології. Біологічні вечори і свята. Біологічні кампанії. Дні і тижні біології. Читацькі та науково-практичні конференції. Біологічні ігри: рольові, ситуаційно-рольові, комбінаторні. Методика проведення окремих масових позакласних заходів (тематичні свята, екологічні заходи, тематичні тижні, шкільна олімпіада). Методика організації куточка живої природи та індивідуальної роботи в ньому гуртківців. Список об'єктів куточка живої природи. Науково-дослідна робота на пришкольній навчально-дослідній земельній ділянці. Зміст і планування роботи. Внутрішнє і зовнішнє озеленення школи. Організація і методика фенологічних спостережень у позакласній роботі з біології. Фіксування фаз розвитку живих об'єктів у природі. Ведення щоденника спостережень.</p>	<p>9. Грицай Н. Б. Методика навчання біології : навчальний посібник. Львів : Видавництво «Новий світ – 2000», 2019. 312 с. 10. Мороз І.В., Грицай Н.Б. Позакласна робота з біології : навчальний посібник. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2008. 272 с. 11. Шульдик В.І. Методика організації натуралістичної роботи школярів / В. І. Шульдик. – Умань : ПП Жовтий, 2011 236 с. 12. Макарович Н.М. Розвиток особистості учнів та формування інтересу до біології у позакласній роботі : навчальний посібник. Біла Церква : КОІПОК, 2004. 46 с. 13. Пустовіт Г.П. Соціалізація підлітків у процесі гурткової роботи у позашкільному навчальному закладі // Соціальна педагогіка: теорія і практика. – 2005. – №3. – С. 36–44. 14. Руснак Т.М. Форми і методи екологічного виховання в школі. // Хімія. Біологія. – 2003. - № 28. – С. 1-25. 15. Шамрай С.М., Задорожний К.М. Біологічні експерименти в школі. Харків : Основа, 2003. 96 с. (Серія «Бібліотека журналу «Біологія»; Вип. 12). 16. Тагліна Ю.С. Предметний тиждень біології в школі / Ю.С. Тагліна. - Х.: Видавнича група «Основа», 2004. 96 с.</p>
<p><i>Практичне заняття (2 год.)</i> - Планування та проведення масових форм позакласної роботи з біології. - Методика організації та проведення масових заходів та їх організація. - Біологічні олімпіади. Години цікавої біології. Біологічні вечори і свята, тижні біології, науково-практичні конференції. - Біологічні ігри: рольові, ситуаційно-рольові, комбінаторні.</p>	
<p><i>Лабораторне заняття (- год.)</i> - Розробити план тижня біології (план та заходи на кожен день тижня біології з презентаціями) - Розробити сценарій позакласного заходу . - Підготувати завдання для шкільної біологічної олімпіади.</p>	
<p>Завдання для самостійної роботи: Розробити план роботи гуртка (розробити план роботи гуртка на кожне заняття з додатками презентацій) Тематичні заняття гуртків, пов'язані з дослідженнями . «Юні квітникарі»; «Юних акваріумістів»; «Юних зоологів»; Запропонувати власну назву гуртка.</p>	

Перелік питань/ завдань, що виносяться на обговорення/опрацювання	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
<p><i>Лекція (- год.)</i> Тема 4. Експедиції і походи в природу. Особливості експедицій в позакласній роботі порівняно з навчальними експедиціями, які проводяться згідно з шкільною програмою. Одноденні тематичні та комплексні експедиції. Вибір маршруту експедиції. Підготовка вчителя та учнів до експедиції. Структура експедиції. Методика проведення спостережень в природі. Дидактичні ігри на експедиціях. Правила поведінки під час експедицій. Організація праці, відпочинку. Тривалі краєзнавчі експедиції і походи. Багатоденні тематичні та комплексні експедиції. Методика збору природного матеріалу і його оформлення. Використання матеріалів експедицій та походів на уроках біології та в позакласній роботі.</p>	<p>7. Грицай Н. Б. Методика навчання біології : навчальний посібник. Львів : Видавництво «Новий світ – 2000», 2019. 312 с. 8. Мороз І.В., Грицай Н.Б. Позакласна робота з біології : навчальний посібник. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2008. 272 с. 9. Шулдик В.І. Методика організації натуралістичної роботи школярів / В. І. Шулдик. – Умань : ПП Жовтий, 2011 236 с. 10. Макарович Н.М. Розвиток особистості учнів та формування інтересу до біології у позакласній роботі : навчальний посібник. Біла Церква : КОІПОПК, 2004. 46 с. 11. Олійник В. М. Новітні технології в організації навчальної практики та експедицій з біології. Харків: Основа, 2004. 144 с. 12. Росстальна С. Структура і методика ботанічної експедиції. Біологія і хімія в школі. 2000. № 3. С. 15-18.</p>
<p><i>Практичне заняття (- год.)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Основні ознаки експедицій різних типів. - Підготовча робота до експедиції вчителя та учнів. - Методика проведення сезонних експедицій. - Методика проведення експедицій у різні біогеоценози. - Новітні підходи до проведення біологічних експедицій. - Фенологічні спостереження під час експедицій у природу. - Новітні тенденції в методиці проведення експедицій. Комплексні зоологічні експедиції 	
<p>Завдання для самостійної роботи: Класифікація біологічних експедицій. Значення експедицій в освітньому процесі. Розробити власну типологію експедицій з біології.</p>	

Перелік питань/ завдань, що виносяться на обговорення/опрацювання	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
<p><i>Лекція (- год.)</i> Тема 5. Організація еколого-педагогічної діяльності у процесі позакласної роботи з біології Принципи організації еколого-педагогічної діяльності. Види і форми еколого-педагогічної діяльності. Формування екологічної компетентності здобувачів освіти. Значення позакласної роботи з біології для організації екологічної діяльності. Екологічна діяльність під час індивідуальної та групової позакласної роботи, її форми та методика організації. Форми екологічної діяльності у процесі масової позакласної роботи з біології.</p>	<p>7. Альба Г.В. Еколого-натуралістичні ігри / Г.В. Альба. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2005. 48 с. 8. Білянська М.М. Організація еколого-педагогічної діяльності : навч. посіб. – К. : Вид-во Ліра-К, 2017. 184 с. 9. Грицай Н. Б. Методика навчання біології : навчальний посібник. Львів : Видавництво «Новий світ – 2000», 2019. 312 с. 10. Мороз І.В., Грицай Н.Б. Позакласна робота з біології : навчальний посібник. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2008. 272 с. 11. Шулдик В.І. Методика організації натуралістичної роботи школярів / В. І. Шулдик. – Умань : ПП Жовтий, 2011 236 с. 12. Макарович Н.М. Розвиток особистості</p>
<p><i>Практичне заняття (- год.)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Форми, методи і засоби екологічної діяльності в позакласній роботі з біології. 	

<ul style="list-style-type: none"> - Екологічна діяльність під час індивідуальної та групової позакласної роботи, її форми та методика організації. - Форми екологічної діяльності у процесі масової позакласної роботи з біології. - Дослідницька екологічна діяльність як форма творчої діяльності. - Методика організації проєктної екологічної діяльності. 	<p>учнів та формування інтересу до біології у позакласній роботі : навчальний посібник. Біла Церква : КОПОПК, 2004. 46 с.</p>
<p>Завдання для самостійної роботи: Які форми і методи екологічного виховання Ви знаєте? Як організувати екологічну стежку? Охарактеризуйте екологічні акції та операції, які проводяться в Україні.</p>	

Змістовий модуль II. Позашкільна освіта – невід’ємна ланка єдиної освітньої траєкторії

Перелік питань/ завдань, що виносяться на обговорення/опрацювання	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
<p><i>Лекція (- год.)</i> Тема 6. Структура позашкільної освіти. Позашкільна освіта – невід’ємний складник системи загальної середньої освіти. Багатофункціональність позашкільної освіти. Сучасна структура позашкільної. Напрями позашкільної освіти. Мета навчання та виховання учнів у позашкільних закладах освіти еколого-натуралістичного спрямування. Еколого-натуралістичні центри та юннатівський рух в Україні. Мала академія наук України в системі позашкільної освіти.</p>	<p>6. Міленін В.М. Інноваційна модель виховного простору сучасного позашкільного навчального закладу : Посібник. – К., 2013. 160 с.</p> <p>7. Мелентьев О.Б. Теорія і методика позашкільної освіти / Умань : «АЛМІ», 2013. 182 с.</p> <p>8. Шульдик В.І. Методика організації натуралістичної роботи школярів / В. І. Шульдик. – Умань : ПП Жовтий, 2011 236 с.</p> <p>9. Биковська О.В. Теоретико-методичні основи позашкільної освіти в Україні : Монографія. – К. : ІВЦ АЛКОН, 2006. 356 с.</p> <p>10. Позашкільна освіта в Україні: Нормативно – правові акти / Міністерство освіти і науки України. Нац. Еколого-натураліст. центр учнів. молоді. – К. : НЕНЦ, 2002. 304 с.</p>
<p><i>Практичне заняття (- год.)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Багатофункціональність позашкільної освіти. Сучасна структура позашкільної. - Напрями позашкільної освіти. - Мета навчання та виховання учнів у позашкільних закладах освіти еколого-натуралістичного спрямування. - Еколого-натуралістичні центри та юннатівський рух в Україні. 	
<p>Завдання для самостійної роботи: Визначте загальнотеоретичні аспекти організації позашкільної діяльності еколого-натуралістичного спрямування вашого міста, району.</p>	

Перелік питань/ завдань, що виносяться на обговорення/опрацювання	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
<p><i>Лекція (2 год.)</i> Тема 7. Форми організації позашкільної роботи з еколого-натуралістичного спрямування. Форми організації позашкільної роботи учнями. Вікова та творча градація гуртків. Роз'яснення до наповнюваності гуртків. Структура навчального року. Загальнопедагогічні масові форми організації позашкільної діяльності учнів: екскурсії, гуртки, конференції, виставки, зльоти. Особливості організації специфічних форм та загальна методика їх підготовки й проведення.</p>	<p>6. Міленін В.М. Інноваційна модель виховного простору сучасного позашкільного навчального закладу : Посібник. – К., 2013. 160 с. 7. Мелентьев О.Б. Теорія і методика позашкільної освіти / Умань : «АЛМІ», 2013. 182 с. 8. Шулдик В.І. Методика організації натуралістичної роботи школярів / В. І. Шулдик. – Умань : ПП Жовтий, 2011 236 с. 9. Биковська О.В. Теоретико-методичні основи позашкільної освіти в Україні : Монографія. – К. : ІВЦ АЛКОН, 2006. 356 с.</p>
<p><i>Практичне заняття (- год.)</i> - Форми організації позашкільної роботи учнями. Вікова та творча градація природничих гуртків. - Структура навчального року в системі позашкільної освіти. - Загальнопедагогічні масові форми організації позашкільної діяльності учнів: екскурсії, гуртки, конференції, виставки, зльоти. - Особливості організації специфічних форм природничої позашкільної освіти та загальна методика їх підготовки й проведення.</p>	<p>10. Позашкільна освіта в Україні: Нормативно – правові акти / Міністерство освіти і науки України. Нац. Еколого-натураліст. центр учнів. молоді. – К. : НЕНЦ, 2002. 304 с.</p>
<p><i>Лабораторне заняття (2 год.):</i> Розробити екологічну стежину своєї місцевості та підготувати й провести віртуальну екскурсію.</p>	
<p>Завдання для самостійної роботи: Зробити добірку рослин для дендрологічного відділку позашкільного закладу освіти.</p>	

Перелік питань/ завдань, що виносяться на обговорення/опрацювання	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
<p><i>Лекція (- год.)</i> Тема 8. Зміст позашкільної роботи еколого-натуралістичного спрямування. Зміст позашкільної еколого-натуралістичної роботи. Організація і напрями роботи учнівських природничих гуртків. Дидактичні основи навчально-виховного процесу в гуртках. Типи занять у природничому гуртку. Структура занять у гуртку. Взаємозв'язок методів і прийомів на гурткових заняттях. Методи і засоби позашкільної роботи в умовах еколого-натуралістичного центру «Станція юних натуралістів». Особистісно орієнтовані технології організації позашкільної діяльності.</p>	<p>6. Міленін В.М. Інноваційна модель виховного простору сучасного позашкільного навчального закладу : Посібник. – К., 2013. 160 с. 7. Мелентьев О.Б. Теорія і методика позашкільної освіти / Умань : «АЛМІ», 2013. 182 с. 8. Шулдик В.І. Методика організації натуралістичної роботи школярів / В. І. Шулдик. – Умань : ПП Жовтий, 2011 236 с. 9. Биковська О.В. Теоретико-методичні основи позашкільної освіти в Україні : Монографія. – К. : ІВЦ АЛКОН, 2006. 356 с.</p>
<p><i>Практичне заняття (- год.)</i> - Методи і засоби позашкільної роботи в умовах еколого-натуралістичного центру «Станція юних натуралістів». - Особистісно орієнтовані технології організації позашкільної діяльності.</p>	<p>10. Позашкільна освіта в Україні: Нормативно – правові акти / Міністерство освіти і науки України. Нац. Еколого-натураліст. центр учнів. молоді. – К. : НЕНЦ, 2002. 304 с.</p>

Завдання для самостійної роботи:

Презентувати план-конспект гурткового заняття в закладі позашкільної освіти.

6. Політика курсу**Політика щодо відвідування навчальних занять.**

Згідно з «Положенням про порядок оцінювання рівня навчальних досягнень студентів в умовах ЄКТС в ІДГУ» студенти мають обов'язково бути присутніми на практичних і лабораторних заняттях.

Студент, який з поважних причин, підтверджених документально, був відсутній на практичному занятті, має право на відпрацювання у двотижневий термін після повернення до навчання. Студент, який не використав надане йому право у встановлений термін або пропустив заняття без поважних причин, отримує за кожне пропущення заняття 0 балів.

Студенти, які навчаються за індивідуальним графіком, мають в повному обсязі виконати додаткові індивідуальні завдання, попередньо узгодивши їх з викладачем. Присутність на модульній контрольній роботі є обов'язковою. У випадку відсутності студента на проміжному контролі з поважної причини, підтвердженої документально, йому призначається інша дата складання модульної контрольної роботи.

Політика академічної доброчесності.

Студенти мають дотримуватись правил академічної доброчесності відповідно до «Кодексу академічної доброчесності ІДГУ». Наявність академічного плагіату в студентських роботах є підставою для виставлення негативної оцінки. Списування студентів під час проведення модульної контрольної роботи є підставою для дострокового припинення її складання та виставлення негативної оцінки.

7. Проміжний і підсумковий контроль**Форма проміжного контролю**

Модульний контроль здійснюється в формі тестування на платформі MOODL.

Приклад тестового завдання:

Поняття «позакласна робота» М. Фіцула розкриває як здійснення

- А) різноманітної освітньої та виховної роботи, спрямованої на задоволення інтересів і запитів дітей і організованої у позаурочний час педагогічним колективом школи та закладу позашкільної освіти;
- Б) різноманітної освітньої та виховної роботи, спрямованої на задоволення інтересів і запитів дітей і організованої у позаурочний час педагогічним колективом школи та батьками учнів;
- В) різноманітної освітньої та виховної роботи, спрямованої на задоволення інтересів і запитів дітей і організованої у позаурочний час педагогічним колективом школи.

Форма підсумкового контролю – екзамен.**8. Критерії оцінювання результатів навчання**

Нарахування балів відбувається відповідно до «Положення про порядок оцінювання рівня навчальних досягнень студентів в умовах ЄКТС в ІДГУ» http://idgu.edu.ua/wpcontent/uploads/2020/09/polozhennja_pro_porjadok_ocinjuvannja_rivnja_navchalnyh_dosjahnen_zi_zminamy-vid-28.08.2020-protokol-1.pdf

Максимальна кількість балів	40 балів (поточний контроль) – середньозважений бал оцінок за відповіді на практичних і лабораторних заняттях та виконання індивідуальних завдань, який переводиться у 100- бальну шкалу з ваговим коефіцієнтом 0,4	10 балів (проміжний контроль) – за результатами виконання модульної контрольної роботи	50 балів (підсумковий контроль)
Мінімальний пороговий рівень	20 балів (поточний контроль)	6 балів (проміжний контроль)	25 балів (підсумковий контроль)

Шкала та схема формування підсумкової оцінки
**Переведення підсумкового балу за 100-бальною шкалою оцінювання
в підсумкову оцінку за традиційною шкалою**

Підсумковий бал	Оцінка за традиційною шкалою
90-100	відмінно
70-89	добре
51-69	задовільно
26-50	незадовільно
1-25	

8.2. Критерії оцінювання під час аудиторних занять

Досягнення студентів на практичних заняттях, а також виконання індивідуальної та самостійної видів робіт оцінюються за шкалою від «0» до «5».

Оцінка	Критерії оцінювання навчальних досягнень
5 балів	Оцінюється робота студента, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно й аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, розв'язує задачі стандартним або оригінальним способом, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.
4 бали	Оцінюється робота студента, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, розв'язує задачі стандартним способом, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.
3 бали	Оцінюється робота студента, який відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень, записує основні формули, рівняння, закони. Однак не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки.
2 бали	Оцінюється робота студента, який достатньо не володіє навчальним матеріалом, однак фрагментарно, поверхово (без аргументації й обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань.
1 бал	Оцінюється робота студента, який не в змозі викласти зміст більшості питань теми та курсу, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки, відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді.
0 балів	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

Критерії оцінювання роботи на лабораторному занятті:

1. Повнота виконання завдання: елементарна, фрагментарна, неповна, повна.

2. Рівень самостійності здобувача вищої освіти: під керівництвом викладача; консультація викладача; самостійно.
3. Рівень освітньо-пізнавальної діяльності: репродуктивний; продуктивний; творчий.

8.3. Критерії оцінювання індивідуальних завдань

Вид	Максимальна кількість балів
Участь у науково-дослідній роботі (написання тез, виступ з доповіддю на студентській конференції)	5
Підготовка рефератів (доповідей)	5
Проходження онлайн-курсів на освітніх платформах (Prometheus , Всеосвіта).	5
Презентація результатів самостійного опрацювання проблемних питань	5
Виконання творчого завдання	5

Критерії оцінювання індивідуальних завдань

- самостійність виконання завдання;
- правильність, точність, оптимальність реалізації поставленого завдання;
- завершеність завдання;
- вміння захищати результати проведеного дослідження;
- дотримання вимог академічної доброчесності.

Викладач

 (підпис)

Мондич О.В.
 (ПІБ)

Затверджено на засіданні кафедри фізичного виховання, спорту та здоров'я людини протокол № 1 від «06» вересня 2022 р.

Завідувач кафедри

 (підпис)

Баштовенко О.А.
 (ПІБ)